

ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ POLSKA ZIELONA SIEĆ

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE ZA ROK 2022

Działalność **Związku Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć** w roku **2022** była realizowana w ramach następujących programów tematycznych:

1. Program **Energetyka Obywatelska**
2. Program **Sprawiedliwa Transformacja**
3. Program **Fundusze Europejskie dla Klimatu**
4. Program **Klimat i Energia**

1. ENERGETYKA OBYWATELSKA

Zmiany klimatu są jednym z najpoważniejszych problemów współczesnego świata. Celem Programu Energetyka Obywatelska jest kompleksowe zaangażowanie polskiego społeczeństwa oraz rządzących do podjęcia stanowczych, konkretnych i długofalowych działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu oraz przystosowania się do ich skutków. Najważniejsze obszary działania to aktywny udział w kształtowaniu polityki klimatycznej i energetycznej Polski, rozwijanie szerokiej, międzysektorowej współpracy z partnerami społecznymi, samorządowymi, naukowymi i eksperckimi oraz edukacja i aktywizacja polskiego społeczeństwa w tym zakresie.

1.1. Więcej Niż Energia – ruch społeczny i kampania na rzecz rozwoju energetyki obywatelskiej w Polsce

Celem kampanii Więcej Niż Energia (WNE) jest wykazanie korzyści płynących z rozwoju energetyki obywatelskiej; budowanie poparcia społecznego oraz działania na rzecz zapewnienia dobrego prawa oraz potrzebnego finansowania dla społeczności energetycznych; propagowanie rozwiązań związanych z odnawialnymi źródłami energii i efektywnością energetyczną.

Partnerzy projektu

Partnerami w projekcie WNE jest 160 podmiotów, w tym samorządy, instytucje naukowe, przedsiębiorcy, organizacje branżowe i organizacje pozarządowe, osoby prywatne.

Najważniejsze działania i rezultaty

- Monitoring i rzecznictwo w obszarze prawodawstwa dotyczącego społeczności energetycznych i innych form zbiorowego prosumenckiego wytwarzania energii (obiektami prac były przede wszystkim projekty legislacyjne o numerach UC74 i UC99).
- Opracowanie, z udziałem Fundacji Frank Bold Polska, analizy obecnej sytuacji prawnej w odniesieniu do społeczności energetycznych.
- Monitoring i udział w konsultacjach funduszy europejskich na lata 2021-2027 i KPO. Projektowane programy analizowane były pod kątem zakresu wsparcia i rodzajów inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii oraz zakresu wsparcia dla form energetyki zbiorowej, w szczególności społeczności energetycznych. W wyniku tych działań społeczności energetyczne zostały uwzględnione w KPO, programie FEnIKS i 15 z 16 programów regionalnych.
- Wydanie publikacji: przewodnik „Wspólnoty energetyczne - dobre praktyki europejskie” - wysyłka publikacji (400 adresów, m.in. urzędy marszałkowskie, urzędy gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, departamenty ochrony środowiska).
- Udział w Obywatelskich Wysłuchaniach Publicznych zorganizowanych w Wielkopolsce Wschodniej i w regionie Bełchatowskim - głos na rzecz uwzględnienie odnawialnych źródeł energii i energetyki obywatelskiej w transformacji tych regionów.
- Udział w 22 wydarzeniach, dotyczących demokracji energetycznej i społeczności energetycznych, w tym: Kongres Czystego Powietrza, Konferencja Energia dla niezależności – 2050, Debata Zielona energia za Fundusze Unijne, Debata ministerialna “FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA KLIMATU”, ogólnopolskie seminarium „Inkluzywna transformacja energetyczna i ochrona klimatu w miastach i gminach”; inauguracja Inkubatora Społeczności Energetycznych, realizowanego przez organizację CoopTechHub.
- Organizacja konferencji “Siła wspólnoty czyli demokracja energetyczna w czasach kryzysu” 02.06.2022 - 207 uczestników stacjonarnych, 146 wyświetleń transmisji konferencji na fanpage’u PZS, 528 wyświetleń konferencji na kanale Youtube. Panele: Perspektywy rozwoju demokracji energetycznej w Polsce- debata z posłami, Obecne regulacje i bariery prawne dotyczące wspólnot energetycznych w Polsce, Doświadczenia wspólnot energetycznych w Europie - przykłady spółdzielni energetycznych z Grecji, Włoch.
- Organizacja i przeprowadzenie warsztatów nt. energetyki obywatelskiej w Izabelinie k. Warszawy i Lubaniu.

Działania medialne

- Publikacje na portalu kampanii - www.wiecejnizenergia.pl - 17 artykułów.
- Publikacje w serwisach internetowych oraz prasie - 76 publikacji (w tym o samej konferencji 48) o łącznym zasięgu 127 414 użytkowników

(m.in. www.gazetaprawna.pl, www.euroactiv.pl, www.biznesinfo.pl, www.next.gazeta.pl, www.portalsamorzadowy.pl, www.chronmyklimat.pl, www.wartowiedziec.pl, www.publicystyka.ngo.pl, www.portalkomunalny.pl, www.biznes.newseria.pl, www.innowacje.newseria.pl, www.gramwzielone.pl, www.bankier.pl, www.biomasa.pl, www.slaskaopinia.pl).

- Facebook: 19 postów, 270 udostępnień na innych fanpage'ach
- Twitter: 19 postów
- Newsletter: 20 newsletterów - 2500 adresów mailowych (partnerzy WNE i urzędy gmin miejsko-wiejskich i wiejskich)

Liczba odbiorców

- osoby fizyczne: ok. 7 500
- osoby prawne: ok. 400

Strona internetowa projektu: www.wiecejnizenergia.pl

Źródło finansowania: European Climate Foundation, Foundation Open Society Institute

Koordynatorka: Zuzanna Sasiak

2. SPRAWIEDLIWA TRANSFORMACJA

Celem działań w obszarze sprawiedliwej transformacji regionów górniczych jest odejście od paliw kopalnych w Polsce w sposób, który zminimalizuje negatywne skutki społeczne i ekonomiczne oraz stworzy nowe podstawy rozwoju gospodarczego, a jednocześnie zaangażuje interesariuszy w demokratyczny proces planowania i przeprowadzania zmian. Najważniejszym celem jest zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnych w planowanie działań transformacyjnych oraz utworzenie nowych miejsc pracy i alternatywnych gałęzi zielonej gospodarki w regionach węglowych ze szczególnym uwzględnieniem dobrostanu środowiska naturalnego.

2.1 Społeczny potencjał sprawiedliwej transformacji w Wielkopolsce Wschodniej i na Śląsku

Celem projektu jest zapewnienie udziału lokalnych społeczności w procesie programowania i wydatkowania środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, ze szczególnym uwzględnieniem właściwego tempa wycofywania węgla w regionach węglowych, przyspieszenie dekarbonizacji w polskich regionach węglowych, budowanie społecznego poparcia dla szybszego odchodzenia od węgla oraz łączenie i edukacja interesariuszy procesu.

Partnerzy projektu

Partnerami w projekcie jest zarówno grono interesariuszy z polskich regionów węglowych, z którymi Polska Zielona Sieć współpracuje, jak i szereg organizacji pozarządowych zaangażowanych w proces sprawiedliwej transformacji. W Wielkopolsce Wschodniej współpracujemy m.in. z Agencją Rozwoju Regionalnego w Koninie, licznymi samorządami, Konińską i Turecką Izbą Gospodarczą, Fundacją Instytut Zielonej Przyszłości, ZE PAK-iem (Zespół Elektrowni Pątnów Adamów Konin) oraz lokalnymi aktywistami. Na Górnym Śląsku współpracujemy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego, organizacją BoMiasto oraz samorządami. Wśród naszych partnerów są także eksperci i ekspertki oraz przedstawiciele związków zawodowych.

Najważniejsze działania i rezultaty

Polska Zielona Sieć jest aktywnym członkiem zespołów regionalnych ds. sprawiedliwej transformacji w Wielkopolsce Wschodniej oraz na Dolnym i Górnym Śląsku. Podczas ich spotkań często zabieramy głos na temat tego, w jaki sposób należy angażować lokalne społeczności w proces sprawiedliwej transformacji. Postulujemy konieczność szybszego odejścia od węgla, ze szczególnym uwzględnieniem interesów lokalnej ludności i dobrostanu środowiska naturalnego. W Katowicach i w Koninie zorganizowaliśmy szkolenie nt. ubóstwa energetycznego, które spotkało się z bardzo dobrym odbiorem. Latem i jesienią 2022 r. prowadziliśmy rozmowy z samorządami na temat wsparcia instytucjonalnego sprawiedliwej transformacji. Rok ten upłynął także pod znakiem wysłuchań publicznych, które zorganizowaliśmy dla regionu bełchatowskiego, Wielkopolski Wschodniej i woj. śląskiego. W przyszłości będziemy przeprowadzać dalsze spotkania i szkolenia z obszarów transformacji. Polska Zielona Sieć prowadzi codwutygodniowe spotkania z polskimi organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w sprawiedliwą transformację. Podczas tych spotkań dzielimy się informacjami i wiedzą oraz rozmawiamy o wspólnych aktywnościach i kampaniach.

Rezultatem naszych działań są coraz lepiej poinformowane i wyposażone w wiedzę samorzady. Ponadto temat sprawiedliwej transformacji jest coraz bardziej obecny w mediach, a Polska Zielona Sieć jest jednym z głównych aktorów budujących narrację na temat konieczności zaplanowania tego procesu w duchu partycypacji społecznej.

Działania medialne

Działania Polskiej Zielonej Sieci związane ze sprawiedliwą transformacją są publikowane na stronie www.sprawiedliwa-transformacja.pl. Ponadto prowadzimy specjalne konto na Twitterze dedykowane temu tematowi @Sprawiedliwa_t. Wiosną 2022 roku został nagrany krótki film dokumentalny Europe Beyond Coal na temat sprawiedliwej transformacji w Wielkopolsce Wschodniej, w którym braliśmy udział ustalając zakres tematyczny jego fabuły, jak również byliśmy jednym z bohaterów filmu. Nasze artykuły i wypowiedzi były wielokrotnie

publikowanie w najważniejszych mediach informacyjnych w Polsce (m.in. Rzeczpospolita, Gazeta Prawna, ngo.pl, gazeta.pl), jak również wypowiedzieliśmy się w stacjach radiowych czy podcastach (Śląska Opinia, Eko Podcast).

Liczba odbiorców

- osoby fizyczne - 100
- osoby prawne - 50

Strona internetowa projektu: www.sprawiedliwa-transformacja.pl

Źródło finansowania: European Climate Foundation, CEE Bankwatch/Komisja Europejska w ramach programu LIFE+

Koordynatorka: Alina Pogoda

2.2 OZO LAB. Oddolne, Zrównoważone, Odnawialne - Laboratorium Sprawiedliwej Transformacji w polskich i niemieckich regionach węglowych

Celem projektu było wspieranie społeczności lokalnych Wielkopolski Wschodniej oraz Dolnych Łużyc (Niemcy) w angażowaniu się w planowanie transformacji regionu, która to jest efektem decyzji o odchodzeniu od wydobycia i spalania węgla. Działania skupiały się na wspieraniu lokalnych interesariuszy w przygotowaniu projektów poświęconych transformacji oraz wzmacniania ich wpływu na oficjalne procesy planowania transformacji. Celem projektu było także wspieranie mieszkańców w promowaniu własnego stanowiska wobec decydentów politycznych i informowanie ich o zmianach polityki państwa i Unii Europejskiej. Celem nadrzędnym były testowanie, opracowanie i promowanie partycypacyjnego modelu planowania transformacji, który będzie mógł być powielany w innych regionach węglowych i przyczyniać się do łagodniejszych zmian zgodnie z celami neutralności klimatycznej. Projekt zakończył się w październiku 2022 r.

Partnerzy projektu

Fundacja Instytut Zielonej Przyszłości, Lausitzer Perspektiven, Ecologic Institute, Agencja Rozwoju Regionalnego w Koninie, lokalne władze samorządowe, lokalne i ogólnokrajowe organizacje pozarządowe, eksperci i naukowcy.

Najważniejsze działania

- Organizacja międzynarodowej konferencji "Przeminęło z węglem. Regiony górnicze w poszukiwaniu nowej energii". Wydarzenie składało się z trzech paneli o następującej tematyce: neutralność klimatyczna w regionach węglowych,

zaangażowanie społeczne w proces transformacji, doświadczenia Polski i Niemiec w czasach kryzysu energetycznego. Wśród prelegentów znaleźli się m.in. przedstawiciele Komisji Europejskiej, polskiego rządu, polskich i niemieckich władz regionalnych i samorządowych, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych oraz eksperci i ekspertki.

- Opublikowanie raportu "Przeminęło z węglem. Wielkopolska Wschodnia w poszukiwaniu nowej energii". Publikacja autorstwa prod. Przemysława Sadury traktuje o procesie włączenia mieszkańców regionu w kształtowanie działań transformacyjnych i jest opisem modelu przygotowania społeczności lokalnej do udziału w sprawiedliwej transformacji. Po dostosowaniu do lokalnego kontekstu model nadaje się do replikowania w innych regionach węglowych.
- Forum Partnerstwa Wielkopolski Wschodniej - zorganizowanie czterech wydarzeń (jednego online, trzech zdalnie). Wśród uczestników znaleźli się przedstawiciele władz regionalnych i lokalnych, górniczych i energetycznych związków zawodowych, przedsiębiorcy, młodzieżowi i obywatelscy liderzy. Obrady dotyczyły m.in. transformacji ciepłownictwa, kultury regionu, transformacji energetycznej, roli przedsiębiorców w zmianach.
- Polska Zielona Sieć zorganizowała cztery warsztaty dla mieszkańców i lokalnych interesariuszy. Tematyka wydarzeń dotyczyła: działań transformacyjnych na terenach rolniczych, rozwoju spółdzielni, roli instytucji kultury w procesie transformacji oraz form zaangażowania młodzieży w działania proklimatyczne.
- W 2022 r. zorganizowaliśmy dwie wizyty studyjne. W marcu interesariusze z Wielkopolski Wschodniej odwiedzili niemieckie Łużyce Dolne. W czerwcu zaś w Koninie odbyła się rewizyta naszych partnerów.
- W ramach działań rzeczniczych apelowaliśmy do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej o utworzenie dodatkowych miejsc dla przedstawicieli organizacji społecznych w komitetach monitorujących programy regionalne funduszy europejskich w regionach węglowych. W liście skierowanym do Ministra Grzegorza Pudy nawoływaliśmy także do utworzenia grup roboczych ds. sprawiedliwej transformacji przy komitetach monitorujących w odpowiednich województwach.

Efektom naszych działań było budowanie świadomości społeczności lokalnej w Wielkopolsce Wschodniej w kwestii dziejącej się już transformacji, budowanie jej potencjału w formułowaniu i artykułowaniu własnych stanowisk oraz przygotowywanie lokalnych interesariuszy do kształtowania działań, które będą realizowane w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Wydarzenia organizowane przez Polską Zieloną Sieć w ramach tego projektu stały się polem wymiany doświadczeń eksperckich oraz wielostronnego dialogu lokalnych interesariuszy, a w przypadku wizyt studyjnych także dialogu międzynarodowego. Facylitacja tych działań przyczyniła się do tego, że Wielkopolska Wschodnia postrzegana jest jako europejski lider w dziedzinie sprawiedliwej transformacji. Doświadczenia prowadzące do tego zostały opisane jako model transformacji, który można powielać w innych regionach węglowych.

Informacja o działaniach medialnych

Działania w ramach niniejszego projektu były opisywane na naszym koncie Twitterowym @sprawiedlowa_t oraz na stronie sprawiedliwa-transformacja.pl. Dotyczy to zarówno działań Polskiej Zielonej Sieci, jak i naszych projektowych partnerów: Fundacji Instytut Zielonej Przyszłości oraz Lausitzer Perspektiven. W ramach współpracy z tą ostatnią organizacją publikowaliśmy w naszych mediach teksty nt. transformacji w Niemczech. I w drugą stronę - nasi partnerzy z Lausitzer Perspektiven publikowali nasze treści dla niemieckiej publiczności.

W wizycie studyjnej polskich interesariuszy do Niemiec udział brali wielkopolscy dziennikarze, którzy opisali polsko-niemiecką współpracę realizowaną w ramach naszego projektu w lokalnych i ogólnopolskich mediach. Z szerokim odzewem spotkała się organizacja konferencji podsumowującej cały projekt: "Przeminęło z węglem. Regiony węglowe w poszukiwaniu nowej energii".

Strona internetowa: sprawiedliwa-transformacja.pl

Konto na Twitterze: Sprawiedliwa Transformacja, 654 obserwujących

Liczba odbiorców:

- osoby fizyczne: 255
- osoby prawne: 54

Źródło finansowania: Europejska Inicjatywa Klimatyczna (European Climate Initiative - EUKI)

Koordinator: Mateusz Kowalik

Kierowniczka Programu Sprawiedliwa Transformacja Regionów Węglowych:
Magdalena Bartecka

3. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA KLIMATU

Zmiany klimatu są jednym z najpoważniejszych problemów współczesnego świata. Zarówno alarmujące raporty ekspertów (m.in. Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu ONZ), jak i coraz częściej, codzienne doświadczenia Europejczyków, stykających się z suszą, ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, czy pandemią, powodują, że raptownie pogarszająca się sytuacja klimatyczna znalazła się w głównym nurcie agendy politycznej Unii Europejskiej. W ślad za nią idą zmiany przepisów i ogromne pieniądze.

W ostatnim roku nasilił się też kryzys energetyczny windujący rachunki za energię dla obywateli i przedsiębiorstw do nigdy wcześniej niespotykanego poziomu. Rośnie skala ubóstwa energetycznego, a transformacja energetyczna staje się coraz bardziej wyborem nie tylko pro-klimatycznym, ale też ekonomicznym. Jednocześnie inwazja Rosji na Ukrainę i międzynarodowy oraz polski konsensus co do konieczności jak najszybszego odejścia od "sponsorowania Putina" zakupami rosyjskich paliw kopalnych przyspieszają transformację i wzmacniają jej moralny aspekt.

Wskazane powyżej procesy przyczyniają się do intensyfikacji działań Unii i jej krajów członkowskich na rzecz dekarbonizacji gospodarki i transformacji energetycznej. Generują też gigantyczne koszty. Aby wesprzeć państwa członkowskie w tym dziele, coraz istotniejszy staje się "zielony" wymiar wszystkich europejskich strumieni finansowych. W budżecie UE na lata 2021-2027 co trzecie euro w ramach polityki spójności i Funduszu Odbudowy ma zostać przeznaczone na działania proklimatyczne. Całość wydatków ma być natomiast analizowana pod kątem zgodności z horyzontalną zasadą nie czynienia poważnych szkód (DNSH). W całości na cele transformacji energetycznej powinny zostać wydane środki z Funduszu Modernizacyjnego.

Celem Programu jest kompleksowe zaangażowanie polskiego społeczeństwa oraz rządzących do podjęcia stanowczych, konkretnych i długofalowych działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu oraz przystosowania się do ich skutków. Najważniejsze obszary działania to aktywny udział w kształtowaniu polityki klimatycznej i energetycznej Polski, rozwijanie szerokiej, międzysektorowej współpracy z partnerami społecznymi, samorządowymi, naukowymi i eksperckimi oraz edukacja i aktywizacja polskiego społeczeństwa w tym zakresie. Wspólnie z partnerami z CEE Bankwatch Network i w ramach szerokich międzynarodowych koalicji, takich jak Europe Beyond Coal, działamy na rzecz zmian w unijnym prawie wspomagających zieloną transformację. Prowadzimy dialog z instytucjami UE i państwami członkowskimi aby zapewnić właściwe wydatkowanie miliardów euro przeznaczonych na ten cel.

3.1 Programowanie Funduszy Europejskich - wspólny projekt z Młodzieżowym Strajkiem Klimatycznym

Projekt służył zwiększeniu udziału społeczeństwa w planowaniu przyszłego budżetu UE 2021-2027 na rzecz przeciwdziałania kryzysowi klimatycznemu. W ramach projektu przeanalizowane zostały dokumenty rządowe (Umowa Partnerstwa 2021-2027 oraz FENiKS 2021-2027) oraz regionalne (Śląsk, Dolny Śląsk i Wielkopolska), a następnie wypracowane rekomendacje z szerokim udziałem partnerów społecznych, w tym aktywistów i aktywistek Młodzieżowego Strajku Klimatycznego. Stały się one przedmiotem wspólnych debat z administracją i stroną społeczną, by w efekcie nowe fundusze UE stały się realnym narzędziem proklimatycznej zmiany.

Partnerzy: Młodzieżowy Strajk Klimatyczny

Najważniejsze działania

- Opracowanie analiz eksperckich ostatecznej wersji Umowy Partnerstwa 2021-2027 przedstawionej przez rząd do negocjacji z KE oraz programu krajowego FEnIKS 2021-2027.
- Opracowanie analiz eksperckich projektów programów regionalnych na Dolnym Śląsku oraz na Śląsku.
- W odpowiedzi na zmianę sytuacji geopolitycznej po 24.02.2022 r. z powodu rosyjskiej inwazji militarnej na Ukrainę organizacje pozarządowe wspólnie opracowały stanowisko - *Fundusze Unijne muszą sfinansować zielone bezpieczeństwo energetyczne państwa*. Pod stanowiskiem podpisało się 59 organizacji. Zostało wysłane do polskiego rządu oraz przedstawicieli Komisji Europejskiej oraz rozpowszechnione w mediach tradycyjnych i internetowych, a także w mediach społecznościowych.
- Zorganizowane zostało webinarium dla przedstawicieli i przedstawicielek MSK i NGO dot. Komitetów Monitorujących w perspektywie finansowej 2021-2027 r.
- Organizacja regionalnych warsztatów szkoleniowych dla Młodzieżowego Strajku Klimatycznego i NGO dotycząca zapisów projektów regionalnych - dolnośląskiego i śląskiego.
- Organizacja debat regionalnych z udziałem przedstawicieli Instytucji Zarządzających oraz strony społecznej (MSK i NGO) podczas, których przedyskutowano przedstawione w trakcie konsultacji społecznych uwagi i rekomendacje do projektów programów regionalnych (Wielkopolska, Śląsk, Dolny Śląsk) Funduszy Europejskich.
- Organizacja debaty ogólnopolskiej z udziałem przedstawicieli Instytucji Zarządzającej (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej) oraz strony społecznej (MSK i NGO) podczas, której przedyskutowano przedstawione w trakcie konsultacji społecznych uwagi i rekomendacje do projektu programu krajowego FEnIKS 2021-2027.
- Opracowanie raportu zawierającego podsumowanie procesu udziału społecznego w programowaniu funduszy UE (realizacja Zasady Partnerstwa) oraz ocenę finalnych zapisów dokumentów programowych pod kątem przeciwdziałania kryzysowi klimatycznemu. Prezentacja raportu podczas transmitowanego na żywo w mediach społecznościowych briefingu prasowego. Link do raportu: <https://zielonasiec.pl/wp-content/uploads/2022/07/Fundusze-Europejskie-dla-klimatu-digital.pdf>
- Organizacja warsztatu szkoleniowego dla MSK i NGO nt. udziału społecznego w Komitetach Monitorujących w perspektywie finansowej 2021-2027 r.
- Udział ekspertów zaangażowanych w projekt, członków oraz członkiń Młodzieżowego Strajku Klimatycznego oraz przedstawicieli innych partnerów społecznych w posiedzeniach grup roboczych, seminariach, konferencjach, wysłuchaniach publicznych, wysłuchaniach odwróconych dotyczących programowania UE.
- Dialog z Komisją Europejską (KE) - zarówno z przedstawicielstwem KE w Polsce, jak i centralą w Brukseli. Dialog dotyczył zapisów dokumentów programowych w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz opracowanych w ramach niniejszego projektu uwag i rekomendacji, których celem jest zapisanie we wcześniej

wspomnianych dokumentach bardziej ambitnych rozwiązań proklimatycznych oraz związanych z ochroną i odbudową bioróżnorodności a także edukacją klimatyczną.

Rezultaty

Młodzieżowy Strajk Klimatyczny to grupa znana głównie ze swojego zaangażowania w uliczne protesty czy happeningi. Dzięki działaniom projektowym osoby z MSK na przykładzie konsultacji społecznych programów funduszy europejskich miały okazję zapoznać się z modelem efektywnego współuczestnictwa w tworzeniu polityk publicznych. Dodatkowo w drodze pracy nad projektem osoby z MSK nabyły pogłębioną wiedzę dot. Funduszy Europejskich. Fundusze Europejskie same w sobie mają gigantyczny wpływ na kształtowanie kierunków rozwojowych w kraju (prawie 60% inwestycji publicznych w naszym kraju opiera się na dostępie do środków europejskich) - wiedza o nich jest bardzo cenna dla osób, które uczestniczą w debacie publicznej na temat kierunków zielonej transformacji. Osoby aktywistyczne z MSK oraz inni uczestnicy mówiąc wprost o problemach i wyzwaniach, na które muszą odpowiedzieć fundusze europejskie wprowadziły nową jakość do "skostniałych" procesów konsultacyjnych pokazując, że rozumiałym, odnoszącym się do wartości językiem można często zmienić więcej, niż technokratyczną nowomową. Według naszej wiedzy, projekt "Fundusze Europejskie dla Klimatu" to jedyny w całej Europie przypadek włączenia osób aktywistycznych ruchu FFF/MSK w programowanie funduszy unijnych. Kilkanaścioro uczestniczek i uczestników projektu z Młodzieżowego Strajku Klimatycznego zadeklarowało gotowość do kontynuacji pracy poprzez dołączenie do komitetów monitorujących fundusze (zarówno programy krajowe, jak i regionalne).

Założenia projektu i cele naszych działań wynikały z doświadczeń programowania w poprzednich perspektywach i analizy ogólnego problemu z rzetelnym włączaniem wszystkich kategorii partnerów w procesy związane z politykami publicznymi. Zasadnicze problemy dotyczące programowania funduszy dotyczyły: niewykorzystywania potencjału procesów partycypacyjnych, konsultacji społecznych oraz niskich ambicji transformacyjnych programów polityki spójności w kontekście klimatu i środowiska. Dzięki realizacji projektu sytuacja wyjściowa uległa poprawie. Całkowite wyeliminowanie problemów wskazanych powyżej wymaga zmiany paradygmatu prowadzenia polityki w Polsce, zarówno w kwestii włączania partnerów, jak i kwestii klimatycznych. Mimo to, udało nam się nie tylko wypracować z władzami i Komisją Europejską znaczną poprawę w tych procesach, w których uczestniczyliśmy i dokumentach, nad którymi pracowaliśmy, ale także - a może przede wszystkim - stworzyć dobre praktyki i standardy, które na trwałe zmienią fundusze unijne również w następnych perspektywach budżetowych.

Znaczna poprawa nastąpiła też w treści funduszy, a wiele zgłaszanych przez nas postulatów zostało zrealizowanych w całości, lub częściowo. Dokumenty programowe zarówno krajowe jak i regionalne udało się w znacznym stopniu "zazielenić". Standardy ochrony drzew i innych form zieleni na każdym etapie inwestycji zostały uwzględnione w Umowie Partnerstwa i ośmiu programach regionalnych. Zniesiona została tzw. linia demarkacyjna pomiędzy poziomem regionalnym i krajowym w kwestii edukacji, co jest kluczowe dla zapewnienia edukacji klimatycznej na każdym poziomie i przy wszystkich działaniach finansowanych z funduszy UE. Podwojone zostały nakłady na ochronę bioróżnorodności w programie FENIKS a zmniejszone planowane gigantyczne inwestycje drogowe i w gaz ziemny. Wsparcie dla społeczności energetycznych przewidziano w 12 z 16 programów regionalnych. Fundusz Sprawiedliwej Transformacji będzie zarządzany regionalnie (w ramach programów regionalnych), zgodnie z naszą rekomendacją. Efektem naszych

działań, daleko wykraczającym poza zakres projektu jest pełne uwzględnienie wypracowanych przez PZS i MSK postulatów dotyczących kompleksowej edukacji klimatycznej w oficjalnych wytycznych Komisji Europejskiej dla państw członkowskich.

Informacja o działaniach medialnych

Przez cały czas trwania projektu prowadzona jest kampania komunikacyjna skierowana do społeczeństwa nt. funduszy UE oraz ich wpływu na przeciwdziałanie kryzysowi klimatycznemu oraz udziału społecznego w programowaniu. Głównym medium, na którym zamieszczane były informacje nt. procesu programowania funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 były:

- Podstrona projektu "Fundusze Europejskie dla Klimatu" na stronie Polskiej Zielonej Sieci: <https://zielonasiec.pl/fundusze-europejskie-dla-klimatu/> - liczba odsłon: 21 907, liczba użytkowników: 9562.

oraz media społecznościowe:

- Facebook: <https://www.facebook.com/ZielonaSiec>, liczba obserwujących profil: 1681, liczba odsłon postów: 195 216, posty wyświetlone zostały przez 33 196 osób.
- Twitter: <https://twitter.com/zielonasiec> liczba obserwujących profil 2936, twity wyświetlone 71 700 razy przez 9 977 osób.

a także media społecznościowe Młodzieżowego Strajku Klimatycznego:

- Facebook: <https://www.facebook.com/msk.polska/>, liczba osób obserwujących profil: 49 675, posty wyświetlone przez 198 253 osób.
- Twitter: <https://twitter.com/msklimatyczny>, liczba osób obserwujących profil 9 969, twity wyświetlone przez 28 551 osób.
- Instagram: <https://www.instagram.com/mlodziejowystrajkklimatyczny/>, liczba osób obserwujących profil 28 600, posty wyświetlone przez 25 799 osób.

Łącznie za pośrednictwem mediów społecznościowych PZS i MSK informacje dotyczące programowania funduszy unijnych w 2022 roku dotarły do blisko 270 000 osób.

Liczba odbiorców

- Osoby fizyczne: 263
- Osoby prawne : 69

Źródła finansowania: Aktywni Obywatele Fundusz Krajowy finansowany przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.

Koordynatorzy: Joanna Krawczyk, Dominik Madej (MSK)

3.2 Pozostałe działania na poziomie krajowym

W 2022 roku nasze działania na poziomie krajowym skupiały się w dalszym ciągu na programowaniu funduszy UE, wdrażaniu nowych instrumentów finansowych, takich jak Fundusz Modernizacyjny oraz zapewnieniu podnoszenia ambicji transformacyjnych w ramach dokumentów strategicznych.

Naszym celem było doprowadzenie do przyjęcia przez Polskę ambitnych rozwiązań mających wesprzeć dekarbonizację gospodarki i zbliżenie do unijnych celów redukcyjnych na lata 2030 i 2050, przede wszystkim z wykorzystaniem funduszy unijnych, ale także poprzez zmiany w wieloletnich planach reform i strategiach o wymiarze krajowym.

Najważniejsze działania

- Uwagi do Umowy Partnerstwa i programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko - gdy na przełomie roku 2021 i 2022 Polska formalnie przekazała do KE projekty tych dokumentów, rozpoczęły się negocjacje między Warszawą i Brukselą. Przeanalizowaliśmy rządowe plany i przekazaliśmy Ministerstwu Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Komisji Europejskiej uwagi do UP (43 uwagi) i programu FEnIKS (52 uwagi).
- Uczestniczyliśmy w posiedzeniu Senatu RP (42. posiedzenie X kadencji w dn. 19 maja 2022) podczas którego przekazaliśmy senatorom uwagi i rekomendacje w zakresie KPO oraz wysłuchaliśmy informacji Rządu RP co do perspektywy uruchomienia w Polsce środków z Instrumentu Odbudowy. Przed posiedzeniem spotkaliśmy się z senatorami z Komisji Nadzwyczajnej ds. Klimatu i przedstawiliśmy stanowisko organizacji pozarządowych co do priorytetowych kierunków transformacji energetycznej w obliczu rosyjskiej napaści na Ukrainę. W oparciu o nasze postulaty senatorowie zadawali pytania i formułowali repliki wobec przedstawicieli rządu obecnych na posiedzeniu.
- W obliczu rosyjskiej inwazji na Ukrainę zainicjowaliśmy wspólne stanowisko organizacji pozarządowych pt. "Fundusze unijne muszą sfinansować zielone bezpieczeństwo energetyczne państwa!". W dokumencie skierowanym do władz RP i KE 59 podpisanych pod nim organizacji pozarządowych z Polski i zagranicy domaga się podjęcia przez polski rząd konkretnych działań zmierzających do dekarbonizacji gospodarki, zwiększenia efektywności energetycznej i inwestycji w zieloną energię, które mają potencjał przyspieszenia derusyfikacji dostaw źródeł energii i zapewnienia Polsce bezpieczeństwa energetycznego. Na apel odpowiedziało Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Komisja Europejska, w swoich pismach przychylając się do naszych kierunkowych postulatów, jednocześnie prezentując stanowiska Warszawy i Brukseli co do ścieżek dojścia do "zielonego bezpieczeństwa energetycznego".
- Kontynuowaliśmy działania analityczne i rzecznicze mające na celu poprawę przejrzystości i jakości wydatków na transformację energetyczną. Choć fundusze polityki spójności z budżetu UE na lata 2021-2027 i Krajowy Plan Odbudowy w roku 2022 wciąż były negocjowane i ich faktyczne wdrażanie jeszcze się nie rozpoczęło,

inne strumienie finansowe UE były już Polsce dostępne. Wspólnie z Forum Energii przygotowaliśmy analizę wdrażania Funduszu Modernizacyjnego w Polsce, pt. “Kogo spytać, na co Polska wyda 50 mld zł z Funduszu Modernizacyjnego?”. Publikacja została udostępniona na stronach www obu instytucji oraz przekazana Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) wraz z rekomendacjami w zakresie poprawienia przejrzystości realizacji Funduszu Modernizacyjnego.

- Dziesiątki miliardów euro unijnych funduszy zainwestowane w Polsce nie przyniosą oczekiwanych efektów, jeśli nie będą im towarzyszyć reformy, m.in. mające na celu usprawnienie naszego systemu energetycznego. Ważnym kompasem dla rządu RP w tej kwestii jest tzw. Semestr Europejski i tworzony w jego ramach Krajowy Program Reform. Aby dopilnować w nim ambitnych, pro-klimatycznych rozwiązań, dołączyliśmy do Zespołu ds. Semestru Europejskiego przy Ministerstwie Rozwoju i Technologii. Przedstawiciel PZS został zastępcą członka Zespołu, przedstawiciela Stowarzyszenia EKOSKOP (organizacja członkowska PZS z Rzeszowa). Kluczowe prace Zespołu nad programem reform na lata 2023-2024 zostaną podjęte w pierwszej połowie roku 2023.
- Ponad 60% inwestycji publicznych w Polsce jest realizowanych z wykorzystaniem funduszy unijnych - to największe źródło środków publicznych poza budżetem państwa. Ale nie jedyne - inwestycje w Polsce, również te w obszarze energii, transportu czy gospodarki o obiegu zamkniętym realizują banki inwestycyjne - Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOiR) oraz Europejski Bank Inwestycyjny (EBI). Wspólnie z CEE Bankwatch Network i jej organizacjami członkowskimi wzięliśmy udział w konsultacjach Strategii Sektora Energetycznego EBOiR. Przekazaliśmy uwagi do polskiego wydziału Banku i zainicjowaliśmy list 9 organizacji pozarządowych do przedstawicielek kierownictwa Banku: Wioletty Barwickiej-Lofthouse (dyrektor ds. Polski, Bułgarii i Albanii) oraz Elisabetty Falcetti (dyrektor regionalnej na Europę Środkową i Kraje Bałtyckie).
- W czasie katastrofy odrzańskiej i po niej jeszcze bardziej zaangażowaliśmy się w działania Koalicji Ratujmy Rzeki (KRR) i międzynarodowej Koalicji Czas na Odrę. Nasze związane z Odrą posty w mediach społecznościowych osiągały dziesiątki tysięcy wyświetleń (szczegóły w części medialnej raportu), a z naszej wiedzy w kwestii ochrony rzek korzystały największe media informacyjne w kraju: m.in. TVN 24 i gazeta.pl. Jako członkowie KRR zostaliśmy w 2022 roku laureatami Zielonego Orła “Rzeczpospolitej”, prestiżowej nagrody przyznawanej najważniejszej organizacji ekologicznej przez kapitułę i redakcję dziennika. Nasze starania na polu komunikacyjnym przyczyniły się do budowy rozpoznawalnej marki KRR jako organizacji fachowej, wiarygodnej, z którą chętnie kontaktują się dziennikarze. Skarga wniesiona przez organizacje Koalicji sprawiła, że sąd nakazał w grudniu zeszłego wstrzymanie wszelkich prac regulacyjnych na Odrze. Przez cały rok pracowaliśmy na rzecz blokowania kaskadyzacji i rozwoju niszczycielskich dróg wodnych na Odrze i Wiśle. W ramach KRR staramy się również chronić mniejsze rzeki przed dewastacją zakamuflowaną jako działania przeciwpowodziowe i przeciwsuszowe. Dzięki naszej

aktywności w mediach udało się nagłośnić wiele spraw np. ujawniliśmy, że mimo sądowego zakazu, prace regulacyjne na Odrze wciąż trwają.

Rezultaty

Nasze działania przyczyniły się do poprawy jakości planów wydatkowania funduszy unijnych w Polsce, większej przejrzystości działań a także zwiększenia świadomości ekspertów, dziennikarzy i - pośrednio - także opinii publicznej co do priorytetów transformacji energetycznej i źródeł jej finansowania. Szczególnie należy wymienić:

- Doprowadziliśmy do poprawy Umowy partnerstwa i programów polityki spójności. Uwzględniona została część naszych uwag złożonych na etapie konsultacji społecznych, nasz głos był słyszalny podczas posiedzeń grup roboczych czy na wysłuchaniach publicznych. Część uwag została także przyjęta przez Komisję Europejską i znalazła odzwierciedlenie w dokumentach w rezultacie negocjacji między Warszawą a Brukselą.
- Zaproponowana przez nas koncepcja “zielonego bezpieczeństwa energetycznego” jest szeroko podzielana przez kluczowych aktorów transformacji energetycznej, dzięki czemu kwestia “derusyfikacji” dostaw źródeł energii wykroczyła poza postulat “dywersyfikacji” a kluczowa rola OZE w osiągnięciu bezpieczeństwa i suwerenności energetycznej jest właściwie przedmiotem konsensusu w debacie publicznej.
- Doprowadziliśmy do zwiększenia transparentności wdrażania Funduszu Modernizacyjnego. W rezultacie naszych rekomendacji i publikacji została znacznie poprawiona komunikacja i funkcjonowanie strony internetowej Funduszu Modernizacyjnego.
- Doprowadziliśmy do włączenia zasady nie czynienia poważnych szkód środowisku (zasada DNSH) oraz zasady zrównoważonego rozwoju do katalogu priorytetów szerokiej koalicji NGO działającej pod auspicjami OFOP.

Informacja o działaniach medialnych

Ważnym elementem naszych działań rzeczniczych były wypowiedzi w mediach, wywiady i publikacje prasowe, które miały na celu zwiększyć poparcie społeczeństwa dla ambitnych rozwiązań w transformacji energetycznej i do zielonej transformacji w ogóle. Warto wśród nich wymienić:

- Fakty TVN (31.03.22), [o odchodzeniu od rosyjskich surowców energetycznych](#)
- Forbes Polska (29.04.22), [o odchodzeniu od wykorzystania gazu ziemnego](#)
- Radio 357 (08.02.22), [o cenach energii](#)
- News 24 (29.04.22, na żywo), o ryzyku braku gazu
- News 24 (05.05.22, na żywo), o odnawialnych źródłach energii i funduszach na nie
- Fakty TVN (15.06.22), [o energetyce wiatrowej](#)
- TOK FM (04.07.22), [o Umowie Partnerstwa i o zielonej transformacji](#)
- Fakty TVN (05.07.22), [o liberalizacji zasady 10H](#)
- Radio 357 (06.07.22), o Taksonomii UE
- Money.pl (05.09.22), [o propozycji J. Kaczyńskiego „palenia byle czym”](#)

- Radio 357 (25.07.22), [o oszczędzaniu energii](#)
- Radio 357 (05.09.22), o alternatywach dla atomu w audycji “Popołudniówka”
- TVN24 (15.09.22), [o barierach dla rozwoju OZE dla przemysłu](#),
- News 24 (27.09.22, na żywo), [o otwarciu Baltic Pipe](#)
- Radio 357 (09.11.22, na żywo), [debata o atomie](#) (z Rafałem Zasuniem, prowadził A. Rudke)
- Radio 357 (05.12.22), komentarz dot. zakazu lotów krótkodystansowych we Francji w audycji “Popołudniówka”
- Next Gazeta.pl (15.12.22), [o wstrzymaniu funduszy UE dla Polski i jego konsekwencjach](#)
- News 24 (28.12.22, na żywo), o Czystym Powietrzu
- Radio 357 (28.12.22), o spółdzielniach energetycznych (wypowiedź w serwisie informacyjnym)
- Gazeta.pl (27.09.22), [katastrofa ekologiczna w Odrze, analiza przyczyn](#)
- TVN24 (30.12.22 Polska i Świat) [Remont tamy we Włocławku i zagrożony ekosystem Wisły](#).

Liczba odbiorców: rząd RP, KE: ok. 30-50 urzędników będących stałymi odbiorcami naszych rekomendacji i zaleceń; ok 100 NGO z którymi współpracujemy w obszarze transformacji energetycznej; poprzez obecność w najważniejszym polskim programie informacyjnym, Faktach TVN nasze treści mogły trafić nawet do 3 milionów widzów. Grupa TVN, w której często się pojawiajemy, posiada 53 proc. udziałów w rynku mediów informacyjnych w Polsce. Powiązany z nią portal TVN24.PL, na którym często zamieszczane są materiały z naszym udziałem, ma zasięgi rzędu 6 milionów użytkowników. Ponadto jesteśmy często obecni w gazecie.pl, która ma podobne zasięgi oraz w innych portalach internetowych. Jeden z artykułów dotyczących katastrofy w Odrze udało nam się opublikować w prestiżowym EUobserver.

Źródła finansowania: CEE Bankwatch Network, European Climate Foundation

Koordynatorzy: Krzysztof Mrozek, Rafał Rykowski

3.3 Działania na poziomie europejskim

Kompasem transformacji energetycznej Polski i dekarbonizacji naszej gospodarki jest Europejski Zielony Ład i przyjmowane w ślad za nim strategie i regulacje. Dlatego praca na poziomie krajowym - przy programowaniu i monitorowaniu funduszy europejskich byłaby niekompletna, gdyby nie towarzyszyły jej działania na poziomie europejskim. Zwłaszcza w sytuacji niskich transformacyjnych ambicji deklarowanych przez Polskę, klucz do aktywnych działań UE wobec kryzysu klimatycznego leży w Brukseli.

Nasze działania były realizowane przede wszystkim w ramach czterech kampanii CEE Bankwatch Network: Transformacja Energetyczna, Gaz i Ciepłownictwo, Bioróżnorodność i Sprawiedliwa Transformacja (przedstawiona w oddzielnej części tego Sprawozdania). Miały na celu dotarcie do europejskich decydentów: z Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Rady UE (za pośrednictwem Stałych Przedstawicielstw państw członkowskich przy UE) i przekonanie ich do podnoszenia ambicji transformacyjnych poprzez przyjmowanie strategii, rozporządzeń i dyrektyw wymagających od UE jako całości i od jej państw członkowskich zwiększania wysiłków na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej netto do roku 2050 oraz redukcji emisji o 55% do roku 2030.

Aby sprawiedliwa, zielona transformacja mogła być zrealizowana z powodzeniem, konieczny jest udział w niej obywateli i poczucie "własności" tego procesu każdej Europejki i każdego Europejczyka. Fundamentalne, międzysektorowe reformy i wielomiliardowe wydatki nie mogą być ponoszone za zamkniętymi drzwiami. Dlatego angażujemy się też w zwiększanie transparentności i poprawę realizacji zasady partnerstwa. Zasada ta jest regułą horyzontalną, obowiązującą we wszystkich funduszach Polityki Spójności, a jej elementy mają zastosowanie także w innych strumieniach finansowych, np. w Instrumencie na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Europejski Kodeks Partnerstwa, który zasadę partnerstwa definiuje i przekłada na konkretne, prawnie wiążące zobowiązania władz wobec różnych kategorii partnerów nie nadąża jednak za tempem zmian w Unii i rosnącą wagą działań na rzecz klimatu. W związku z tym aktywnie uczestniczymy w procesie jego nowelizacji.

Partnerzy: CEE Bankwatch Network

Najważniejsze działania

- **Staliśmy się częścią Europejskiego Forum Praktyki Partnerstwa (ECoPP)** przy Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej. Nasz przedstawiciel został zastępcą przewodniczącej Podgrupy ds. Doboru Partnerów. Podczas spotkania plenarnego (w formule online) oraz regularnych spotkań Podgrupy, przeprowadziliśmy analizę stosowania zasady partnerstwa w procesach doboru partnerów w latach ok. 2007-2022 (w analizę zaangażowany był zespół transformacji energetycznej CEE Bankwatch Network) oraz wypracowaliśmy rekomendacje w zakresie zmian przepisów i praktyki w tym obszarze. Staną się one przyczynkiem do wypracowania propozycji nowelizacji Europejskiego Kodeksu Partnerstwa. Proces ten będzie kontynuowany w roku 2023.
- W ramach zaangażowania w kampanie CEE Bankwatch Network **przygotowaliśmy szereg publikacji dotyczących funduszy UE** w Polsce oraz braliśmy udział w przygotowaniu publikacji przekrojowych, w ujęciu porównawczym pokazujących sytuację w różnych krajach UE, do których opracowaliśmy polski wkład. Na szczególną uwagę zasługują:
- "Modernisation Fund to boost fossil fuels in Poland" - artykuł poświęcony kontrowersyjnym programom dotacyjnym w ramach Funduszu Modernizacyjnego w Polsce;

- “The Modernisation Fund in central and eastern Europe” - rozdziały dotyczące Polski w raporcie analizującym wdrażanie Funduszu Modernizacyjnego;
- “Assessment of Poland’s operational programmes” - ocena polskich programów funduszy europejskich w przededniu zakończenia procesu ich przygotowania i formalnego złożenia do KE;
- “On the (long) road to recovery: Poland’s plan greenlit” - analiza i ocena polskiego KPO po jego oficjalnej akceptacji przez KE;
- “How to win energy sovereignty and avoid a gas trap in Poland” - artykuł o ryzyku pułapki gazowej w związku z planami dużych inwestycji w infrastrukturę gazu ziemnego;
- “Public participation at stake in participatory processes in the EU” - przygotowaliśmy wkład dotyczący Polski do interaktywnego narzędzia przedstawiającego realizację zasady partnerstwa w wybranych państwach członkowskich UE.
- **O odbyliśmy szereg spotkań rzeczniczych z Komisją Europejską**, mających na celu przekazanie naszych rekomendacji dotyczących treści i sposobu przygotowania (naruszenia zasady partnerstwa) programów funduszy strukturalnych i Krajowego Planu Odbudowy, a także przyjętych w tzw. ustawie wdrożeniowej rozwiązań dotyczących komitetów monitorujących i dostępu do informacji o środowisku. Spotykaliśmy się ws. polityki spójności z przedstawicielami DG REGIO, m.in. w lutym (online) i kwietniu (w Brukseli). W sprawie KPO rozmawialiśmy z przedstawicielami gabinetów komisarzy F. Timmermansa i V. Dombrovskisa oraz SG RECOVER w kwietniu (online), oraz z przedstawicielami SG RECOVER i DG ECFIN w lipcu (w Warszawie). Po ostatnim z tych spotkań przekazaliśmy analizę dotyczącą KM KPO, na którą KE odpowiedziała dzieląc nasze zaniepokojenie przyjętymi rozwiązaniami.
- **Podejmowaliśmy działania rzecznicze w związku z kluczowymi głosowaniami w Parlamencie Europejskim** dot. tzw. aktu delegowanego do Taksonomii UE oraz elementów pakietu Fit for 55, w tym Dyrektywy o Efektywności Energetycznej. We współpracy z europejskimi i polskimi organizacjami pozarządowymi kontaktowaliśmy się z wybranymi posłankami i posłami do PE oraz ich asystentkami i asystentami, przedstawiając analizy i rekomendacje, które miały wesprzeć ich w przygotowaniu się do debaty parlamentarnej i głosowania.
- Tuż po katastrofie odrzańskiej, w ramach współpracy z CEE Bankwatch, odbyliśmy podróż lobbującą do Brukseli, gdzie spotkaliśmy się z przedstawicielami Komisji Europejskiej oraz eurodeputowanymi. Rozmawialiśmy z nimi o wstrzymaniu regulacji polskich rzek i potencjalnym niebezpieczeństwie inwestycji związanych z KPO i polityką spójności. Poruszyliśmy też palące kwestie związane z DNSH oraz niebezpieczeństwem gwałtownego rozwoju OZE kosztem obniżenia standardów ochrony środowiska i różnorodności biologicznej.

W wyniku działalności rzeczniczej organizacji ekologicznych, w tym naszej, na szczeblu unijnym udało się m.in. zmienić zapisy działania 3.3.1. (o wielofunkcyjnych inwestycjach hydrotechnicznych) w Krajowym Planie Odbudowy, na bardziej korzystne z punktu widzenia bioróżnorodności i mniej agresywne środowiskowo.

Polska Zielona Sieć uczestniczyła w reaktywacji międzynarodowej (polsko-czesko-niemieckiej) Koalicji Czas Na Odrę. M.in. działania rzecznicze tej Koalicji i jej czeskich partnerów doprowadziły do rezygnacji w Czechach z niebezpiecznego dla przyrody projektu budowy kanału Dunaj-Odra-Łaba.

Intensywne działania rzecznicze KRR w roku 2022 doprowadziły również do spotkania z unijnym komisarzem ds. środowiska, Virginijusem Sinkevičium, wiosną tego roku.

Rezultaty

- Nasze rekomendacje dotyczące zasady partnerstwa przedstawione w ramach ECoPP zostały przyjęte przez Podgrupę ds. Doboru Partnerów i są dalej procedowane jako wspólny projekt wszystkich uczestników, w tym przedstawicieli władz samorządowych, organizacji biznesowych i związków zawodowych.
- Dialog z KE doprowadził do korzystnych zmian w programach polityki spójności w toku negocjacji.
- Nastąpiła intensyfikacja współpracy z organizacjami eksperckimi i sieciami organizacji pozarządowych na poziomie UE i Polski, co ułatwiło tworzenie koalicji ad hoc do współpracy przy kluczowych wyzwaniach europejskiej polityki klimatycznej (np. rzecznictwo przy głosowaniach elementów Fit for 55).

Informacja o działaniach medialnych

EUobserver (31.10.22), [The River Oder catastrophe - Poland is about to make it worse](#)

On the (long) road to recovery: Poland's plan greenlit (14.06.22)

<https://bankwatch.org/blog/on-the-long-road-to-recovery-poland-s-plan-greenlit>

How to win energy sovereignty and avoid a gas trap in Poland (11.04.22)

<https://bankwatch.org/blog/how-to-win-energy-sovereignty-and-avoid-a-gas-trap-in-poland>

Energy crunch or climate crisis, for CEE policymakers fossil gas is king (15.04.22)

<https://bankwatch.org/blog/energy-crunch-or-climate-crisis-for-cee-policymakers-fossil-gas-is-king>

Modernisation Fund to boost fossil fuels in Poland (21.01.22)

<https://bankwatch.org/blog/modernisation-fund-to-boost-fossil-fuels-in-poland>

Liczba odbiorców: ok. 20 urzędników KE będących odbiorcami naszych rekomendacji dot. Polski, ok. 15 posłów do PE, urzędnicy Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE ok. 5 osób.

Źródła finansowania: CEE Bankwatch Network/Komisja Europejska w ramach programu LIFE+

Koordynatorzy: Krzysztof Mrozek, Rafał Rykowski

3.4 Komitety Monitorujące

W procesie programowania funduszy unijnych udało nam się zapewnić dobre rozwiązania dotyczące energii i klimatu i wyeliminować wiele planowanych szkodliwych działań. Gdy Umowa Partnerstwa i projekty programów zostały zaakceptowane przez Komisję Europejską, kluczową kwestią stało się dopilnowanie realizacji pro-klimatycznych inwestycji oraz zablokowanie tych, które dla Ziemi mogą być szkodliwe, a których nie udało się odrzucić podczas przygotowywania programów. Stąd istotne było zapewnienie udziału przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, a w szczególności organizacji ekologicznych i klimatycznych oraz ekspertów w zakresie transformacji energetycznej w komitetach monitorujących fundusze unijne oraz w Komitecie Umowy Partnerstwa i Komitecie Monitorującym Krajowy Plan Odbudowy. Tworzenie komitetów monitorujących i włączanie w nie partnerów, także ze strony organizacji pozarządowych, jest wymogiem prawa unijnego (Europejski Kodeks Partnerstwa z 2014 roku, rozporządzenie ogólne dot. funduszy na lata 2021-2027 z 2021 roku).

W tym celu działaliśmy na rzecz przyjęcia dobrych rozwiązań prawnych przez parlament (tzw. ustawa wdrożeniowa), wytycznych i procedur wyborczych a także zbudowaliśmy koalicję organizacji pozarządowych gotowych ubiegać się o miejsca w komitetach i popierać kandydatury pozostałych.

W rezultacie naszych działań udział w NGOśó w komitetach jest bezprecedensowy. Przedstawiciele Polskiej Zielonej Sieci są obecni w 12 komitetach a w ponad 10 kolejnych zasiadają reprezentanci organizacji ekologicznych i osoby popierane przez Polską Zieloną Sieć.

Partnerzy: Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, Młodzieżowy Strajk Klimatyczny

Najważniejsze działania:

- W lutym 2022 roku dołączyliśmy do Podkomitetu ds. Rozwoju Partnerstwa przy Komitecie Umowy Partnerstwa na lata 2014-2020, w którym nasz przedstawiciel został zastępcą członkini. Podkomitet zajmuje się, m.in. przygotowaniem rozwiązań prawnych i procedur dla funkcjonowanie komitetów monitorujących na lata 2021-2027 i czuwa nad przestrzeganiem zasady partnerstwa.
- Zaangażowanie w prace nad tzw. ustawą wdrożeniową (Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, Dz.U. 2022 poz. 1079) - udział w posiedzeniu Senatu RP, przekazanie senatorom projektu poprawkę do ustawy dot. m.in. KM oraz kwestii dostępu do informacji o środowisku.
- Wzięliśmy także udział w konsultacjach społecznych projektów wytycznych dotyczących Komitetów Monitorujących na lata 2021-2027, zgłaszając w lipcu 2022 postulat obligatoryjnego tworzenia grup roboczych ds. sprawiedliwej transformacji w komitetach programów regionalnych, w których realizowany jest Fundusz

Sprawiedliwej Transformacji. MFiPR rozesłało do władz wojewódzkich okólnik rekomendujący wdrożenie naszej rekomendacji.

- Współpracowaliśmy z Komisją Europejską, kilkakrotnie spotykając się w formacie online (m.in. kwiecień, grudzień 2022) i osobiście (Bruksela, maj 2022) aby przekazać nasze rekomendacje dotyczące realizacji zasady partnerstwa w komitetach monitorujących i poznać stanowisko KE w tej sprawie.
- W ramach koalicji organizacji pozarządowych uczestniczyliśmy w wypracowaniu przez Radę Działalności Pożytku Publicznego procedur wyborczych do komitetów monitorujących dla organizacji pozarządowych, rekomendując rozwiązania, które wzmacniały realizację zasady partnerstwa.
- W drugiej połowie roku skupiliśmy nasze działania na kampanii wyborczej do komitetów monitorujących. Miały one dwa wymiary:
 - Działania sieciujące i mobilizacja organizacji pozarządowych działających w obszarze środowiska i klimatu do startu w wyborach. Uczestniczyliśmy w regularnych spotkaniach Sieci OFOP ds. Partnerstwa i Funduszy, organizowaliśmy też spotkania szkoleniowe i informacyjne. Rozpoczęliśmy organizacją webinaru dla przedstawicielek i przedstawicieli Młodzieżowego Strajku Klimatycznego zainteresowanych startem w wyborach do komitetów monitorujących (16 lutego 2022). Na bieżąco udostępnialiśmy też informacje o organizowanych wyborach za pośrednictwem list mailingowych Polskiej Zielonej Sieci i koalicji NGO, w których uczestniczymy.
 - Start Polskiej Zielonej Sieci w wyborach do komitetów monitorujących - wytypowaliśmy kluczowe dla transformacji energetycznej programy i wystartowaliśmy w wyborach do komitetów je monitorujących. W większości są to programy, w których przygotowaniu uczestniczyliśmy w ramach projektu PZS i MSK "Fundusze Europejskie dla Klimatu": krajowe (FE na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko; FE na Rozwój Społeczny, FE dla Nowoczesnej Gospodarki) oraz regionalne (Wielkopolska, Śląsk, Dolny Śląsk). Ponadto zdecydowaliśmy o starcie w wyborach do programów Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich, FE dla Polski Wschodniej oraz w dwóch kolejnych, istotnych województwach: łódzkim i mazowieckim. Polska Zielona Sieć wygrała wszystkie wybory, w których wystartowała.
 - Kolejnym krokiem było wyznaczenie przedstawicieli Polskiej Zielonej Sieci w komitetach monitorujących, które stało się możliwością do zaangażowania ekspertów i aktywistów, z którymi współpracowaliśmy w ostatnich latach. Część miejsc została obsadzona przez pracowniczki i pracowników PZS, jednak na pozostałe miejsca wskazaliśmy ekspertki i ekspertów w obszarze transportu, energii, efektywności energetycznej, czy aktywistów Młodzieżowego Strajku Klimatycznego.

Rezultaty

Dzięki działaniom grupy organizacji pozarządowych, w której odgrywaliśmy aktywną rolę, udało się zapewnić:

- Poprawę ram prawnych do funkcjonowania komitetów monitorujących i realizacji zasady partnerstwa - m.in. poprawę wytycznych (poza wspomnianymi wytycznymi dot. KM przyjętych zostało kilkanaście innych, np. dot. partnerstwa).
- Integrację i współpracę organizacji działających w obszarze środowiska i klimatu wokół kwestii funduszy europejskich. Wzmocniliśmy też współpracę z NGO działającymi w innych obszarach, od kwestii włączenia społecznego po niedyskryminację i zdrowie - wspólnie występując z postulatami dotyczącymi realizacji zasady partnerstwa i konieczności podmiotowego traktowania partnerów ze strony zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego na etapie wdrażania funduszy UE.
- Bezprecedensowy udział organizacji działających w obszarze środowiska i klimatu w komitetach monitorujących - spośród 24 powołanych w Polsce komitetów, przedstawiciele PZS i współpracujących z nami organizacji są obecni co najmniej (wciąż nawiązujemy nowe partnerstwa) w 21 komitetach, z czego sama Polska Zielona Sieć ma swoich przedstawicieli w 12 komitetach (w tym KM KPO, Komitet Umowy Partnerstwa, 5 programów krajowych i 5 regionalnych).

Liczba odbiorców: ok 100 organizacji pozarządowych, ok. 38 mln Polek i Polaków korzystających na właściwym inwestowaniu funduszy unijnych

Źródła finansowania: Bankwatch, European Climate Foundation

Koordynator: Krzysztof Mrozek

4. KLIMAT I ENERGIA

Celem programu Klimat i Energia jest uzupełnienie działalności Polskiej Zielonej Sieci o pozostałe obszary związane z polityką klimatyczną, szczególnie w zakresie Unii Europejskiej. W ramach tego programu PZS dokonuje analiz polityki klimatycznej zapewniając rzetelne i sprawdzone informacje oraz krytyczną analizę. Działania skupiały się przede wszystkim na dwóch kluczowych: systemie handlu emisjami ETS oraz Effort Sharing Regulation dotyczącej celów redukcji gazów cieplarnianych poza sektorami objętymi w EU ETS. Dodatkowymi filarami programu jest projekt edukacji klimatycznej AGIT oraz działania na rzecz koordynacji koalicji organizacji pozarządowych aktywnych w obszarze transformacji energetycznej.

4.1 Projekt „LIFE ETX – Emissions trading extra. Making emissions trading work for EU citizens and the climate

Główne cele projektu to zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat działania system handlu uprawnieniami do emisji CO₂ (ETS UE) i ustalania ich cen. Ponadto, projekt ma pozwolić na zwiększenie współpracy międzynarodowej (również z państwami nienależącymi do UE m.in. Ukrainą, krajami bałkańskimi) skierowanej na obniżenie emisji gazów cieplarnianych. W ramach LIFE ETX – Emissions trading extra partnerzy prowadzą działania rzecznicze związane z poprawą systemu EU ETS w taki sposób, żeby odpowiadał ambitnym celom klimatycznym.

Partnerzy

Projekt LIFE ETX jest jedyną w swoim rodzaju platformą współpracy organizacji pozarządowych z całej Europy, która działa na rzecz realizacji celów Porozumienia Paryskiego. Projekt realizowany jest w konsorcjum, w którego skład wchodzi: (CMW (UE), AMO (Czechy), AirClim (Szwecja), BBL (Belgia), Germanwatch (Niemcy), Green Tank (Grecja), Polska Zielona Sieć (Polska), SSNC (Szwecja), WISE (Holandia), ZERO (Portugalia), Ecoaction (Ukraina), Bankwatch CEE (Bałkany Zachodnie).

Najważniejsze działania

- Warsztaty regionalne EU ETS Hub w maju 2022: podczas spotkania zaprezentowano w jaki sposób wykorzystywane są dochody z aukcji ETS w państwach członkowskich. Omówiono też stanowiska PE w sprawie ENVI: ambicje klimatyczne, MSR; bezpłatny przydział, CBAM, mod i fundusz innowacji, ETS2, lotnictwo i żegluga, CDR - CMW, CAN EU, T&E; implikacje RepowerEU dla EU ETS - CAN EU
- Okrągły stół w sprawie rewizji EU ETS, 28 czerwca 2022: spotkanie obejmowało wprowadzenie do EU ETS, przybliżenie procesu rewizji EU ETS, a także briefing z negocjacji reformy EU ETS w Parlamencie Europejskim. Omówiono także darmowe alokacje, ich związek z CBAM oraz środki do budżetu państwa pochodzące z EU ETS. Podczas spotkania zaprezentowano też założenia ETS2 i Społecznego Funduszu Klimatycznego. Spotkanie zaplanowano jako dyskusję wokół wydarzeń w Brukseli, a mianowicie posiedzenia plenarnego połączonego z głosowaniem EU ETS i CBAM. Jako wynik Parlament osiągnął porozumienie w sprawie obu spraw, a poszczególni sprawozdawcy otrzymali mandat do negocjowania w trilogach.
- Prezentacja podczas konferencji online: "France, Germany and Poland - the Weimar Triangle - on the path to a sustainable future: Science and civil society together for a transformation towards climate neutrality" we wrześniu 2023.

W ramach działalności rzeczniczej PZS uczestniczyła w konferencji zorganizowanej przez ambasady Niemiec i Francji w Warszawie oraz Polski w Berlinie. Obyła się ona 27 września. Jej głównym przesłaniem było to, że do osiągnięcia neutralności klimatycznej potrzebna jest współpraca między decydentami, światem nauki i społeczeństwem. Jest to zbieżne z celami projektu ETX, który m.in. ma na celu włączanie społeczeństwa obywatelskiego w procesy i

polityki związane z kontrolowaniem i obniżaniem emisji. Reprezentanci krajów tzw. Trójkąta Weimarskiego, prowadzących wspólnie imprezę, stanowią 40% populacji UE i wszyscy należą do pierwszej piątki unijnych emitentów CO₂. Przedstawienie różnych perspektyw i specyficznych uwarunkowań krajowych było korzystne zwłaszcza w kontekście potrzeby suwerenności energetycznej i osiągania miksów energetycznych, które przybliżają nas do osiągnięcia celów klimatycznych. Dyskutowano również, jakie są potencjalne strategie na rzecz zrównoważonej przyszłości i pośrednictwa w transferze wiedzy pomiędzy instytucjami badawczymi, a ruchami społecznymi. Jej celem jest długofalowa współpraca w dziedzinie badań i polityki klimatycznej i energetycznej. Podczas konferencji PZS reprezentowała perspektywę organizacji pozarządowych.

- Analiza porównawcza stanowisk Rady, PE i KE wobec planowanych zmian w EU ETS – perspektywa Polski. Działanie to zostało zaplanowane w ramach programu rzecznicstwa na poziomie krajowym podczas trilogu na temat UE w ETS między Parlamentem Europejskim, Radą UE i Komisją Europejską. W ramach konsorcjum pracującego przy projekcie, każdy kraj został poproszony o przygotowanie studium przypadku opracowane dla własnego kraju. Zawierały one następujące podrozdziały:
 - Kontekst lokalny, np. wpływy z ETS do budżetu kraju, w jaki sposób wykorzystywane są środki z ETS, jaka jest sytuacja polityczna i percepcja reformy.
 - Analiza trzech scenariuszy według stanowisk poszczególnych instytucji UE: Parlamenty, Rady i Komisji. Analiza została przeprowadzona z wykorzystaniem narzędzia Excel przygotowanego przez CLIMACT.
 - Rekomendacje dla danego państwa przygotowane na podstawie poprzednich dwóch części.

W przygotowanym przez PZS studium przypadku nakreślony został polski kontekst, uwzględniający bieżącą debatę na temat cen uprawnień do emisji wobec kryzysu energetycznego i wysokiej inflacji. Z perspektywy polskiego rządu istotniejsze dla Polski jest ograniczenie procesu produkcji energii elektrycznej niż na osiągnięciu neutralności klimatycznej. Sprzeciwia się też rozbudowie ETS o dodatkowe sektory i przepływowi dochodów bezpośrednio do budżetu UE. Argumentuje, że najwyższe ceny uprawnień do emisji i dodawanie nowych sektorów byłyby obciążeniem dla najmniej uprzywilejowanych gospodarstw domowych. W tej części briefingu wspomniano również, że Polska jest jednym z największych beneficjentów Funduszu Modernizacyjnego. W drugiej części briefingu wybrano kilka interesujących danych z modelu CLIMACT, aby przetestować, co różne scenariusze mogą oznaczać dla Polski. W części poświęconej Rekomendacjom dla polskiego rządu zawarto m.in. wyższe ambicje klimatyczne, większe poparcie dla planów UE, w tym Fit for 55 i wydawanie pozyskanych środków z ETS zgodnie z dyrektywą.

- Seminarium nt. procesów i funduszy unijnych: 7 grudnia PZS zorganizowała seminarium poświęcone procesom i funduszom unijnym dla przedstawicieli polskich organizacji pozarządowych wspierających transformację energetyczną. Prezentacje i

dyskusja dotyczyły m.in., REPowerEU, EU ETS, w tym dochodów Polski na rok 2022, ETS2 oraz reformy, którą przechodzi system handlu emisjami.

- Warsztaty dla państw Europy Środkowo-Wschodniej i Ukrainy nt. tego, w jaki sposób reforma ETS może przyczynić się do zielonej transformacji: 14-15 grudnia PZS zorganizowała warsztaty, które zgromadziły uczestników z Polski, Estonii, Belgii, Łotwy i Ukrainy. Całe spotkanie zostało podzielone na cztery bloki tematyczne: EU ETS w agendzie UE, EU ETS a współpraca międzynarodowa, Zielona Odbudowa na Ukrainie oraz Dekarbonizacja w UE. Wszystkie panele obejmowały zarówno prezentacje, jak i dyskusje w grupach.

Rezultaty

Główne rezultaty wynikające z działań w ramach projektu to z jednej strony pogłębianie współpracy z międzynarodowymi partnerami i szerzenie wiedzy na temat polityki europejskiej w ramach systemu handlu emisjami i tematów z tym powiązanych.

Jednym z najbardziej namacalnych rezultatów jest publikacja „EU ETS 101: Przewodnik dla początkujących po unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji” opublikowany w lutym 2022 r. i przetłumaczony na język serbski, polski, grecki i ukraiński.

W lutym 2022 została też uruchomiona strona internetowa projektu LIFE ETX. Zawiera ona takie elementy jak moduły szkoleniowe EU ETS, wydarzenia ETX (w tym warsztaty, spotkania informacyjne, rozmowy itp.), publikacje i artykuły.

Informacja o działaniach medialnych:

Na stronie internetowej Polskiej Zielonej Sieci opublikowano 21 artykułów i informacji prasowych.

- Polityka UE winna podwyżkom cen prądu? Jak polskie elektrownie i rząd manipulują nami wszystkimi <https://oko.press/polityka-ue-winna-podwyzkom-cen-pradu-jak-polskie-elektrownie-i-rzad-manipuluja-nami-wszystkimi> Zasięg: 2 094
- Piotr Chałubiński, Maciej Wereszczyński, Rząd robi z UE kozła ofiarnego ws. drogiego prądu. Trzy kłamstwa na billboardach <https://next.gazeta.pl/next/7,179472,28095668,rzad-robi-z-ue-kozla-ofiarnego-ws-drogiego-pradu-trzy-klamstwa.html> Zasięg: 13 073
- Poseł PiS o emisjach CO2 i kampanii spółek energetycznych. Oto, co pisali wcześniej eksperci <https://tvn24.pl/biznes/z-kraju/ceny-pradu-2022-uprawnienia-emisji-do-co2-posel-pis-daniel-milewski-o-cenach-energii-elektrycznej-w-polsce-5593186> Zasięg: 20 300
- Bajki o złej Unii i jeszcze gorszym CO2. „Zbliżamy się do granic obłądu” <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/rynek/2154391,1,bajki-o-zlej-unii-i-jeszcze-gorszym-co2-zblizamy-sie-do-granic-obledu.read> Zasięg: 12 272

- Tak Polska może odciąć import energii z Rosji. Łatwo nie będzie, ale to kwestia determinacji <https://spidersweb.pl/bizblog/energia-z-rosji-do-polski/> Zasięg: 5 119

Media społecznościowe:

- Polityka klimatyczna UE znalazła się pod pręgierzem zmasowanej kampanii dezinformacyjnej polskich elektrowni węglowych. <https://business.facebook.com/ZielonaSiec/photos/a.357649921742174/1084087509098408/?type=3> Zasięg : 46 282
- Kampania (dez)informacyjna, do której nikt się nie chce przyznać <https://business.facebook.com/ZielonaSiec/photos/a.357649921742174/1086865512153941/?type=3> Zasięg : 30 520
- Trzy kłamstwa na billboardach z żarówką. <https://business.facebook.com/ZielonaSiec/photos/a.357649921742174/1088130648694094/?type=3> Zasięg 19 067

Liczba odbiorców:

Strona internetowa 4,7 tys. wyświetleń, według danych Google Analytics i nie licząc wyświetleń stron partnerów.

Uczestnicy seminarium o ETS to ok. 30 osób, a w kolejnym kroku blisko 140 odbiorców listy mailingowej PZS dedykowanej organizacjom pozarządowym i działaczom klimatycznym.

Uczestnicy majowych warsztatów regionalnych: 21

Uczestnicy okrągłego stołu: 18

Uczestnicy grudniowych warsztatów regionalnych: 17

Źródła finansowania: Program LIFE Unii Europejskiej, European Climate Foundation (ECF)

Koordynatorzy: Justyna Orłowska

4.2 Koalicja na rzecz transformacji energetycznej

Głównym celem projektu jest budowanie i koordynowanie koalicji NGOs i jej działań komunikacyjnych na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym. Koalicję tworzy ok. 30 polskich organizacji pozarządowych. Polska Zielona Sieć ułatwia przepływ informacji między nimi, co pomaga zidentyfikować i wykorzystać potencjalne synergie, nawiązywać kontakty z nowymi partnerami i tworzyć platformę do dyskusji i opracowywania wspólnych strategii działania.

Partnerzy

- Beyond Fossil Fuels (BFF; wcześniej: EBC - Europe Beyond Coal), grupa ok 50 europejskich organizacji pozarządowych aktywnych w obszarze transformacji energetycznej.
- Grupa 30 organizacji ekologicznych współpracujących na rzecz transformacji energetycznej Polski: m.in. Fundacja InStrat, Polski Alarm Smogowy, Instytut Reform, WWF, CAN Europe, Bankwatch, Koalicja Klimatyczna, Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, HEAL, Frank Bold, ClientEarth, Akcja Demokracja, Bankwatch, ECF, RT-ON, Greenpeace.

Najważniejsze działania

Działania w ramach projektu były podzielone na trzy nurty tematyczne: wsparcie kampanii transformacyjnej, promowania wiedzy o funduszach europejskich i współpraca międzynarodowa z partnerami w ramach kampanii BFF.

- Wsparcie kampanii transformacyjnej: PZS wspiera i koordynuje działania innych organizacji uczestniczących w polskiej kampanii, ułatwiając przepływ informacji między nimi, kontaktując je z innymi partnerami, organizując platformy dyskusyjne, tworząc wspólne strategie i działania. W tym celu organizowane są regularne spotkania w dwóch formatach: na żywo i online. W roku 2022 przeprowadzono dwa cykle spotkań online: „wiosna 2022”: 7 spotkań; łącznie 68 użytkowników, „jesień 2022”: 9 spotkań; łącznie 70 użytkowników. Tematy, które poruszono podczas nich to – poza relacją z bieżących działań poszczególnych organizacji - kopalnie odkrywkowe, kopalnie węgla, nowe/stare elektrownie, odnawialne źródła energii (OZE), efektywność energetyczna, jakość powietrza i zdrowie, procesy europejskie, sprawiedliwa transformacja i kampania finansowa, fala modernizacji oraz System Handlu Emisjami. Wszystkie materiały ze spotkań (prezentacje, publikacje, notatki i nagrania) są gromadzone i dostępne dla uczestników grupy. Oprócz konferencji online, PZS zorganizowała również dwa spotkania stacjonarne dla koalicji. Na spotkanie wiosenne przybyło 60 osób z 24 organizacji pozarządowych, a w jesiennym brały udział 63 osoby z 25 organizacji. Spotkania na żywo składały się z sesji plenarnych i warsztatowych. Ich głównym celem była wymiana informacji i utrzymywanie relacji.
- Poza dzieleniem się wiedzą z partnerami, PZS brała czynny udział w spotkaniach, konferencjach, seminariach, webinarach, kongresach i warsztatach. PZS śledziła także wybrane krajowe i międzynarodowe wydarzenia dotyczące odbudowy gospodarki po COVID-19 zgodnie z agendą klimatyczną i przedstawiło dogłębną analizę pakietu Fit for 55. Przedstawiciele PZS byli obecni na COP26 w Glasgow, czego efektem były relacje i artykuły w czołowych polskich mediach.
- Wzmacnianie europejskiej agendy klimatycznej: PZS aktywnie uczestniczyła w debacie publicznej na temat post-węglowej przyszłości Polski ze szczególnym uwzględnieniem partycypacji społecznej, energetyki obywatelskiej i sprawiedliwej transformacji. Naszym celem było informowanie społeczeństwa o europejskiej

polityce klimatycznej i korzyściach płynących z udziału w tym procesie. Najwięcej uwagi poświęcono Funduszom Europejskim 2021-2027, Krajowemu Planowi Odbudowy, rewizji Krajowego Planu Energii i Klimatu oraz reformom wchodzącym w skład pakietu Fit For 55. PZS przygotowała obszerne materiały przybliżające architekturę funduszy unijnych, charakter taksonomii zrównoważonego finansowania oraz zasady DNSH w ramach nowego ładu klimatycznego. Po publikacji materiałów odbyły się 2 warsztaty na Górnym Śląsku dotyczące znaczenia i praktycznego zastosowania tych zasad dla samorządów starających się pozyskać fundusze europejskie. PZS zrealizował także animacje wyjaśniające, jak efektywnie wykorzystać środki unijne na cele związane z zieloną transformacją. PZS uczestniczyła także wspólnie z OFOP w pracach dot. wyłaniania składów komitetów monitorujących Fundusze Europejskie i wsparła w procesie kandydowania do nich ok. 20 organizacji pozarządowych.

- Współpraca z przy kampani Beyond Fossil Fuels: PZS jest zaangażowane we współpracę z kampanią BFF, będąc w stałym kontakcie z jej przedstawicielami i ułatwiając przepływ informacji od europejskich partnerów do organizacji należącej do koalicji krajowej. W ramach współpracy z Carbon Market Watch powstała publikacja edukacyjną na temat ETS.

Rezultaty

Głównym rezultatem jest pogłębianie współpracy między krajowymi i zagranicznymi partnerami w obszarze transformacji energetycznej. Skoordynowany został także przepływ informacji i uwspólniono wiedzę dot. najważniejszych procesów dot. krajowych i europejskich polityk klimatycznych między partnerami. Rezultatem jest także podtrzymywanie i wzmacnianie synergii między partnerami, tworzenie synergii i okazji do wspólnych działań, przygotowywanie wspólnych strategii i stanowisk.

Udało nam się także zapewnić dostęp do rzetelnych, sprawdzonych informacji dot. transformacji energetycznej w polskiej przestrzeni medialnej. Ponadto także dostarczyć wiedzę dot. znaczenia i praktycznych aspektów polityki klimatycznej decydentom i uczestnikom społeczeństwa obywatelskiego. Rezultatem działań są również pozytywne wyniki kandydatur ok. 20 organizacji pozarządowych do komitetów monitorujących Fundusze Europejskie, przez co zapewnienie społecznego nadzoru na jednym z najważniejszych narzędzi polityki ochrony klimatu w Polsce.

Informacja o działaniach medialnych

PZS opublikowało szereg artykułów na temat transformacji energetycznej, COP26, Zielonego Nowego Ładu i jego propozycji pakietu reform Fit for 55 oraz transformacji energetycznej w kontekście rosyjskiej wojny na Ukrainie. Teksty ukazały się m.in. w Euractive, na portalu Gazeta.pl, w Rzeczpospolitej i Forbes. Łącznie opublikowanych zostało około 200 wzmianek medialnych dotyczących działań Polskiej Zielonej Sieci w obszarze promowania polityki klimatycznej.

PZS prowadzi również 3 serwisy internetowe (sprawiedliwa-transformacja.pl, wiecejnizenergia.pl i zielonasiec.pl), na których na bieżąco pojawiają się aktualne informacje dot. Transformacji energetycznej.

Liczba odbiorców

- Wsparcie kampanii transformacji energetycznej: ok. 150 osób z 30 organizacji pozarządowych
- Wzmacnianie europejskiej agendy klimatycznej: uczestnicy warsztatów dla samorządowców: ok. 50 osób.
- 20 organizacji wspartych w procesie kandydowania do komitetów monitorujących.
- Współpraca z kampanią Beyond Fossil Fuels: ok. 40 zagranicznych organizacji partnerskich i 30 organizacji partnerskich krajowych.

Źródła finansowania: European Climate Foundation

Koordynatorzy: Dominik Madej i Justyna Orłowska

4.3 Społeczny wymiar polityki klimatycznej - Klimat w budowie

Celem projektu jest zapewnienie odpowiedzialności za wdrażanie celów neutralności klimatycznej w Polsce poprzez wspieranie minimalnych standardów i zobowiązań, związanych z pakietem Fit for 55, a w szczególności rozporządzenia w sprawie podziału wysiłków, rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego(ESR)/ rozporządzenia w sprawie działań w dziedzinie klimatu dla Europy (CARE) oraz rozwijanie społecznego wsparcia dla dekarbonizacji. Działania w ramach projektu koncentrują się na zagadnieniach związanych z efektywnością energetyczną w budynkach i adresowaniu społecznych wyzwań w tym obszarze takich, jak ubóstwo energetyczne.

Partnerzy

Działanie projektowe realizowane są na poziomie krajowym we współpracy z organizacjami takimi jak: Instytut Reform, Fundacja Stocznia, Fala Renowacji, na polu regionalnym FEWE, Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, ARR Konin, a na szczeblu europejskim z Hubem ECF zrzeszającym podmioty na poziomie europejskim, jak CAN Europe czy EJNI - Environment Justice Network Ireland.

PZS podejmuje także współpracę z organizacjami koncentrującymi się na tematach związanych z konkretną grupą społeczną, jak Rodzice dla Klimatu.

Najważniejsze działania

W ramach projektu została zainicjowana debata dotycząca komplementarnego (społecznego, projektowego, technicznego, politycznego) ujęcia tematu energii w

budynkach w kontekście tak zwanego “kryzysu zimowego” oraz podjęto tematy związane z sposobem komunikowania i edukowania o efektywności energetycznej.

Zorganizowano 3 wydarzenia - debatę ekspercką, warsztat dla NGO's oraz seminarium regionalne (Konin). Zorganizowano także szereg prezentacji i debat na spotkaniach.

PZS występowało w radzie ekspertów w Obywatelskiej Naradzie o Kosztach Energii, organizowanej przez Fundację Stocznia. Projekt koncentrował się na problemach ubóstwa energetycznego w Polsce i oddolnym wypracowaniu rekomendacji odnośnie jego rozwiązania, które mają poparcie społeczne. Stowarzyszenie udzieliło też eksperckiego komentarza w tym temacie.

PZS wraz z Instytutem Reform przygotowało analizę społeczno-polityczną dotyczącą ubóstwa energetycznego w Warszawie. Raport w oparciu o dane empiryczne i analizę dokumentów wstępnie zdiagnozował charakter zjawiska w mieście i grupy mieszkańców najbardziej zagrożonych ubóstwem energetycznym. Opracowano również rekomendacje dla miasta Warszawa w kwestii dalszych kroków w zakresie badania i przeciwdziałania temu zjawisku.

Rezultaty

W dyskusji publicznej został wzmocniony przekaz charakteryzujący się długofalowym, komplementarnym podejściem do kwestii oszczędzania i zarządzania energią w budynkach.

Działania realizowane w ramach projektu podkreślają pozytywne znaczenie klimatycznej polityki unijnej w rozwiązywaniu społecznych wyzwań i pokazują kierunki rekomendacji, które warto wdrożyć, aby odpowiedzieć na wyzwania społeczne w tym zakresie, jak ubóstwo energetyczne. Poprzez ten projekt PZS wzmacnia budowanie edukacyjno - komunikacyjnej narracji dotyczącej świadomego i oszczędnego korzystania z energii w budynkach.

Informacja o działaniach medialnych

W ramach projektu ukazało się 13 publikacji ogólnopolskich i regionalnych (online, prasa, radio) i 25 postów w mediach społecznościowych. Łącznie szacunkowe dotarcie medialne wyniosło 206 000.

Tematyka podejmowana w mediach dotyczyła oszczędzania energii i korzystania z niej w sposób efektywny oraz przeciwdziałaniu takim zjawiskom jak ubóstwo energetyczne.

Liczba odbiorców:

- Ok. 50 osób (osoby obecne na wydarzeniach organizowanych w ramach projektu).
- Ponad 140 osób (dotarcie treści związanych z wystąpieniami w ramach projektu).

Źródła finansowania: European Climate Foundation (ECF), C40 Cities Climate Leadership Group

Koordynatorka: Alicja Piekarcz

4.4 AGIT (Activation of Young Generation in the Times of Climate Policy Backlash in Central Europe)

Projekt ma na celu aktywizację młodych ludzi, zwiększenie świadomości młodzieży w zakresie zmian klimatu, polityki klimatycznej oraz instrumentów prawnych, które mogą być wykorzystane do modyfikacji polityki klimatycznej zarówno na szczeblu lokalnym, jak i krajowym. Inicjatywa pogłębia zainteresowanie społeczeństwa obywatelskiego tematyką związaną z klimatem i środowiskiem. Młode pokolenie odgrywa kluczową rolę w spodziewanym odwróceniu polityki klimatycznej w krajach Europy Środkowej, dlatego też przedsięwzięcie ma na celu zwiększenie ich świadomości oraz zaangażowania w tych obszarach.

Partnerzy

Projekt jest realizowany przez sieć organizacji pozarządowych i uniwersytetów z Polski, Czech, Węgier i Słowacji. Organizacje partnerskie: Polska Zielona Sieć (PL), Uniwersytet Śląski (PL), Klimaticka Žaloba (CZ), Uniwersytet Masaryka (CZ), Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie (SK), Stowarzyszenie Prawników Agrarnych i Środowiskowych (SK), Magyar Természettudok Szövetsége// Friends of the Earth Hungary (HU).

Działania

Projekt obejmuje kampanię edukacyjną na temat zmian klimatu i ich skutków, polityki klimatycznej Unii Europejskiej, oraz dostępnych jednostkom instrumentów domagania się jej realizacji na poziomie krajowym. Kampania skierowana jest do uczniów i studentów oraz organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska i klimatu. Szkolenia przewidziane są w formie praktycznych warsztatów. Partnerzy mają na celu dotarcie i zapewnienie szkoleń dla około 3000 uczestników w czterech krajach regionu. Projekt jest realizowany przez sieć organizacji pozarządowych i uniwersytetów ze wszystkich krajów uczestniczących w inicjatywie.

Rezultaty

W 2022 r. projekt został wstępnie opracowany przez członków konsorcjum oraz formalnie przyjęty do realizacji przez Komisję Europejską. w 2022 r. trwały w większości prace przygotowawcze (t.j. przygotowanie dokumentacji, podpisanie kontraktu etc.).

Liczba odbiorców: Docelowa liczba bezpośrednich odbiorców przedsięwzięcia wynosi ok 3000 os.

Strona internetowa projektu: www.agitproject.info

Źródła finansowania: European Education and Culture Executive Agency (EACEA)
[Europejska Agencja Wykonawcza ds. Edukacji i Kultury]

Koordynatorka: Aleksandra Szewczyk

4.5 Dotacja instytucjonalna

W 2022 roku Polska Zielona Sieć otrzymała dotację przeznaczoną na wsparcie działalności z programu [Aktywni Obywatele](#) – Fundusz Krajowy finansowanego z Funduszy Norweskich. W ramach dotacji instytucjonalnej PZS m.in.:

- stworzy nową strukturę zarządczą;
- wzmocni kompetencje rozwijającego się zespołu poprzez organizację szkoleń i warsztatów;
- opracuje i wdroży nowy system zarządzania zasobami informacyjnymi;
- zaktualizuje i uzupełni wewnętrzne polityki, wzory dokumentacji i procedury;
- przeprowadzi remont i dostosowanie biura;
- opracuje nowe zasady członkostwa i zorganizuje serię sieciujących warsztatów dla organizacji członkowskich;
- dzięki remontowi biura w Warszawie stworzona zostanie dodatkowa przestrzeń do współpracy z licznymi partnerami.

Realizacja działań zaplanowana jest do 30 kwietnia 2024 roku.

Źródło finansowania: Fundusze Norweskie w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy

POLSKA ZIELONA SIĘĆ W MEDIACH 2022

W 2022 roku na portalach internetowych ukazało się **542** doniesień medialnych [Według raportu Instytutu Monitorowania Mediów] stworzonych lub zainspirowanych działalnością Polskiej Zielonej Sieci. Do tego trzeba doliczyć kilkadziesiąt wystąpień telewizyjnych i radiowych. Nasi eksperci służyli swoją wiedzą i byli gośćmi wielu materiałów informacyjnych i publicystycznych m.in. w tak prestiżowych redakcjach jak “Fakty TVN”, TVN24, TVN24 BIS, gazeta.pl, Rzeczpospolita czy Radio 357.

W 2022 roku główny nacisk w komunikacji medialnej PZS położony był na:

- aktywnym **dystrybuowaniu istotnych informacji** (zarówno własnych, jak i organizacji członkowskich oraz partnerskich) na temat realizowanych działań oraz wyznawanych wartości. Treści publikowaliśmy m.in. na naszych stronach internetowych (zielonasiec.pl, wiecejnizenergia.pl, sprawiedliwa-transformacja.pl), mediach społecznościowych oraz dzięki aktywnej współpracy z dziennikarzami mediów ogólnopolskich, lokalnych oraz branżowych.
- **pogłębieniu relacji** z wiodącymi dziennikarzami i redakcjami interesującymi się tematyką klimatu, energetyki obywatelskiej i sprawiedliwej transformacji regionów węglowych. Były to zarówno wiodące gazety oraz portale (przede wszystkim: Gazeta.pl, Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna, Gazeta Wyborcza, Wysokienapiecie.pl, Money.pl) oraz kluczowe stacje telewizyjne (TVN oraz Polsat)
- Szczególnym obszarem zainteresowania, podobnie jak w 2021 r, był **TVN24 oraz TVN24 BiS**. (m.in. Magda Łucyan z Faktów TVN, Katarzyna Rosiewicz z TVN24, Justyna Zuber z TVN24 BiS oraz inni dziennikarze z TVN, TVN 24 i TVN 24 BiS)
- Udało nam się zwiększyć obecność **w mediach lokalnych**. Wyjątkową współpracę nawiązaliśmy m.in. z portalem slaskaopinia.pl, który regularnie publikuje pisane przez nas ekspertyzy czy artykuły oraz informuje o organizowanych przez nas wydarzeniach.
- Nasi eksperci byli częstymi gośćmi w **Radio 357** oraz telewizji internetowej **News 24**.
- W 2022 r. duży nacisk poświęciliśmy na rozwijaniu naszych **mediów społecznościowych**. Głównymi obszarami naszej aktywności był Twitter, Facebook, YouTube. Udało nam się zwiększyć liczby własnych materiałów multimedialnych. Były to zarówno filmy z występujących publicznych w Koninie i na Śląsku oraz liczne grafiki publikowanych na naszym Facebooku.

Media społecznościowe:

- Główny nurt komunikacji społecznościowej prowadzony jest na Twitterze na profilu @Zielonasiec. Obecnie Polska Zielona Sieć ma 3103 obserwujących. Na odrębnym profilu (@Sprawiedliwa_T), poświęconemu wyłącznie sprawiedliwej transformacji regionów węglowych mamy 654 obserwujących.
- Na Facebooku PZS administrował fanpage @ZielonaSiec, na którym opublikowano 196 posty, które dotarły do niemal 300 tys. odbiorców. Oznacza to wzrost o 250 proc. w porównaniu z 2021 r. Największą popularnością cieszył się link do artykułu "Prymnezyna to nie winny, tylko narzędzie. Kto zabił Odrę? Czyli jak uniknąć podobnej katastrofy w przyszłości"
<https://next.gazeta.pl/next/7,172392,28960477,prymnezyna-to-nie-winny-tylko-narzedzie-kto-zabil-odre-czyli.html>

Wybrane artykuły prasowe i portalowe:

- 28.03.2022. Jak wymienić fundamenty lokalnej gospodarki, nie niszcząc jej [druk] (zasięg: 302 233)
- 27.04.2022 Koniec gazu z Rosji. Czy Polska jest na to gotowa? <https://www.forbes.pl/gospodarka/rosja-zakreca-polsce-gaz-czy-polska-sobie-poradzi/d9flr3n>
- 27.05.2022. "Nasz prąd" zamiast "mojego"? Wspólnoty energetyczne mogą pomóc w czasie kryzysu <https://next.gazeta.pl/next/7,179472,28507306,nasz-prad-zamiast-mojego-wspolnoty-energetyczne-moga-pomoc.html> (zasięg: 14 779)
- 15.06.2022. Mamy największy region górniczy w Europie. Na Śląsku będą rozmawiać o końcu węgla <https://next.gazeta.pl/next/7,179472,28585373,mamy-najwiekszy-region-gorniczny-w-europie-na-slasku-beda-rozmawiac.html> (zasięg: 15 211)
- 23.06.2022. Były górnik: Znajomi po roku na kopalni stwierdzili, że za takie pieniądze nie będą tak tyrać <https://next.gazeta.pl/next/7,179472,28613337,byly-gornik-znajomi-po-roku-na-kopalni-stwierdzili-ze-za-takie.html> (zasięg: 15 211)
- 05.09.2022. Tej zimy będziemy musieli palić czym się da. "Rząd przyznaje się do porażki" <https://www.money.pl/gospodarka/tej-zimy-bedziemy-musieli-palic-czym-sie-da-rzad-przyznaje-sie-do-porazki-6809166625438208a.html> (zasięg: 35 095)
- "Przeminęło z węglem. Regiony górnicze w poszukiwaniu nowej energii". Zaproszenie na międzynarodową konferencję" <https://wysokienapiecie.pl/76148-przeminelo-z-weglem-regiony-gorniczne-w-poszukiwaniu-nowej-energii-zaproszenie-na-miedzynarodowa-konferencje/> (zasięg: 1012)
- "Regiony górnicze przygotowują się na życie po węglu" <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Regiony-gorniczne-przygotowuja-sie-na-zycie-po-weglu-8427623.html> (zasięg: 17 098)
- 16.11.2022. Jak obniżyć rachunki za energię? Warsztaty w Koninie <https://www.lm.pl/aktualnosci/jak-obnizyc-rachunki-za-energie-warsztaty-w-koninie> (zasięg: 19 384)
- 23.11.2022 Pierwszy strajk klimatyczny przy największym trucicielu Europy. "To miasto po prostu upadnie". <https://next.gazeta.pl/next/7,179472,29173612,pierwszy-strajk-klimatyczny-przy-najwiekszym-trucicielu-europy.html> (zasięg: 32 600)
- 15.12.2022. Co z tymi funduszami z UE? FEnIKS jest kluczowy dla zielonej transformacji, ale trzeba go poprawić <https://next.gazeta.pl/next/7,172392,29265107,co-z-tymi-funduszami-z-ue-feniks-jest-kluczowy-dla-zielonej.html> (zasięg: 31 808)

Wybrane materiały telewizyjne i radiowe

Fakty TVN (ok. 2,66 mln widzów)

- 31.03.2022. Fakty TVN o odchodzeniu od rosyjskich surowców <https://fakty.tvn24.pl/ogladaj-online,60/uniezaleznienie-sie-od-surowcow-z-rosji-organizacje-apeluja-o-inwestycje-w-energie-odnawialna,1101224.html>

- 15.06.2022. Koniec blokowania elektrowni wiatrowych. Do Sejmu wkrótce ma trafić ważna ustawa <https://fakty.tvn24.pl/zobacz-fakty/koniec-blokowania-elektrowni-wiatrowych-wkrotce-do-sejmu-ma-trafic-wazna-ustawa-ra1109166-6321841>
- 05.07.2022. Zielone światło dla zielonej energii. Rząd przyjął nowelizację ustawy wiatrakowej <https://fakty.tvn24.pl/zobacz-fakty/zielone-swiatlo-dla-zielonej-energii-rzad-przyjal-nowelizacje-ustawy-wiatrakowej-ra1111252-6322750>

TVN24 (5,63 proc. udziału w widowni)

15.09.22 Za prąd mają płacić 45 milionów, firmę uratować może własny wiatrak. Na przeszkodzie stoją przepisy <https://tvn24.pl/polska/glinno-wielkopolska-firma-produkujaca-meble-boi-sie-upadku-chce-wybudowac-wlasna-elektrownie-wiatrowa-6114423?fbclid=IwAR2BrAw9vbqJSnu4mo3rhMJwslpmrMmWLn8YddVvRKfMtAdJCQtAIKVKxl>

Radio 357

W 2022 r. nasi eksperci (m.in. Krzysztof Mrozek, Dominik Madej) wielokrotnie gościli w Radio 357 - zarówno jak goście w rozmowach popołudniowych oraz jak eksperci w felietonach). Na uwagę zasługuje wachlarz poruszanych zagadnień. Była to m.in. unijna taksonomia (06.07.22), oszczędzanie energii (25.07.22), elektrownie atomowe (05.09.22 oraz 09.11.22) spółdzielnie energetyczne (28.12.22), zakaz lotów krótkodystansowych we Francji (05.12.22).

Radio TOK FM

04.07.22. Jak będzie przebiegać transformacja ekologiczna Polski <https://audycje.tokfm.pl/podcast/125359,Jak-bedzie-przebiegac-transformacja-ekologiczna-Polski>

NEWS 24

- 21.03.2022, Komentarz na temat KPEiK (Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030) https://fb.watch/joeA_t6sUx/
- 27.09.2022 o otwarciu Baltic Pipe, <https://www.youtube.com/watch?v=RSAaHyDpw90>